

СУСПІЛЬСТВО

Новий закон про ВПО: чи запрацює вчасно і про які ризики попереджають правозахисники

Мар'яна Сич

16 жовтня 2026, 06:30

Евакуація сімей із дітьми гуманітарною місією «Проліска», Донецька область, 2 червня 2026 рік

«Виглядає, що ми готуємося до чергового колапсу», – каже голова правління громадського холдингу «Група впливу» Тетяна Дурнєва. Вже 22 жовтня набирає чинності новий закон про ВПО, який передбачає цифровізацію послуг та зміни в обліку переселенців.

Водночас представники громадських організацій застерігають, що через відсутність необхідних підзаконних актів люди, які щойно евакуювалися, можуть зіткнутися з труднощами під час оформлення статусу ВПО та отримання державної допомоги.

Реалізація яких положень закону затримується та які наслідки це може мати для переселенців – розповідає проєкт Радіо Свобода **«Ти як?»**.

13 жовтня низка громадських організацій, які займаються захистом прав людей, постраждалих унаслідок збройної агресії проти України, **звернулася** до прем'єр-міністра України із закликом не допустити обмеження доступу внутрішньо переміщених осіб до державної підтримки.

Серед підписантів звернення – громадський холдинг **«Група впливу»**.

Голова його правління **Тетяна Дурнева** звертає увагу, що 22 жовтня набирає чинності новий закон про ВПО, однак необхідні для його реалізації підзаконні акти досі не ухвалені.

«Виглядає, що ми готуємося до чергового колапсу у сфері захисту прав внутрішньо переміщених осіб. Без оновленої нормативно-правової бази цей закон не запрацює».

Евакуація людей із Слов'янського напрямку, червень 2026 року

Раніше Радіо Свобода **розповідало** про ключові положення закону. Зокрема, замість довідки ВПО передбачений витяг із Єдиної інформаційної бази даних про переселенців, а також створення електронних кабінетів. Про зміну місця проживання або повернення додому переселенці мають повідомляти впродовж 30 днів. Крім того, закон передбачає можливість зняття з обліку в разі перебування за кордоном понад 90 днів поспіль або 180 днів сукупно протягом року.

«Бюрократична пастка»

Насамперед, за словами Дурневої, потрібно оновити **постанову Кабінету міністрів № 509**, яка регулює порядок обліку переселенців.

«У нас є побоювання, що люди, які щойно перемістилися або евакуювалися, не зможуть отримати витяг. А без взяття на облік вони матимуть обмежений доступ до допомоги. Це і допомога на проживання, і поселення в місцях тимчасового проживання, і гуманітарна допомога. Адже міжнародні громадські організації також просять підтвердження того, що людина перемістилася».

Serhiy Horbatenko/RadioSvoboda.org (RFE/RL)

Площа у Слов'янську

Ще одне питання, на яке звертає увагу Дурнева, – передача бази даних ВПО від **міністерства соціальної політики** до **міністерства розвитку громад та територій України**.

В інтерв'ю агентству «Інтерфакс-Україна» міністр **Віталій Безгін** зазначив, що це має відбутися наприкінці жовтня, ймовірно, після набрання законом чинності.

“ Хтось може взагалі випасти з бази

Тетяна Дурнева

«Передача державних реєстрів і баз даних зазвичай супроводжується помилками. У когось може бути відсутня або неправильна інформація, хтось може взагалі випасти з бази. Управління та адміністрування цієї бази – теж не швидкий процес. Уся технічна

інфраструктура має бути готовою, а вона не готова».

Також Дурнева розповідає, що чинний порядок взяття на облік ВПО прив'язаний до переліку територій, де ведуться бойові дії або які перебувають під окупацією. А це, на її думку, звужує поняття внутрішнього переміщення.

«Це – обставини, які змусили людину покинути своє місце та переміститися через війну, окупацію, надзвичайні ситуації, техногенну катастрофу. Наприклад, до нас зверталася жінка з двома дітьми з Києва. Вона думає про те, щоб на зиму виїхати за межі міста. Але вона не отримає довідку ВПО та відповідну допомогу на дітей, оскільки переміщення з Києва не дає їй такого статусу».

Евакуація людей із Слов'янська гуманітарною місією «Проліска»

Також вона наголошує на необхідності чітких критеріїв визначення громад, безпечних для повернення. За її словами, навіть після деокупації та відновлення інфраструктури переселенці не завжди мають можливість повернутися додому. Тому під час ухвалення рішень про припинення їхнього статусу та підтримки необхідно враховувати індивідуальні обставини людей.

За словами Тетяни Дурневої, Кабінет міністрів мав три місяці на розроблення підзаконних актів. Наразі, за її словами, цього не встигли зробити. Тому, на її думку, варто було б передбачити перехідний механізм, щоб переселенці не втратили доступу до допомоги.

“ Люди можуть навіть відмовлятися від евакуації

Тетяна Дурнева

«Раніше вже були випадки, коли закон є, але він не працює, тому що немає підзаконних актів. Особливо небезпечно це зараз, коли наближається зима, можлива енергетична криза, а евакуація триває постійно.

Переселенці можуть потрапляти у бюрократичну пастку, коли закон передбачає одне, але технічно реалізувати це неможливо. Люди можуть навіть відмовлятися від евакуації, розуміючи, що після виїзду зіткнуться з проблемами».

Евакуація людей із Слов'янського напрямку, червень 2026 року

Радіо Свобода звернулося із запитом до **Кабінету міністрів України**, щоб з'ясувати, коли будуть підготовлені підзаконні акти, необхідні для реалізації нового закону. Відповідь оприлюднимо після її отримання.

А що запрацює?

Народний депутат від партії «Слуга народу» **Павло Фролов**, ініціатор і перший автор цього закону, який зараз очолює міжфракційне депутатське об'єднання **«Захист прав внутрішньо переміщених осіб та інших постраждалих від російської агресії»**, каже, що новий закон про ВПО необхідний, адже попередній ухвалили понад десять років тому. Попри численні зміни, за словами депутата, він уже не відповідає сучасним викликам.

«Ключова ідея – надання допомоги відповідно до потреб кожного переселенця. По суті, закон передбачає супровід людини на всіх етапах переміщення, щоб держава знала, якої допомоги вона потребує. І відповідно до цього надавала підтримку. Звісно, це житло – надзвичайно велика проблема, медичні та інші соціальні послуги. Усе це для того, щоб людям було легше отримувати допомогу».

Шелтер для літніх людей та маломобільних переселенців у Харкові

Водночас, за словами Фролова, із 22 жовтня не всі положення закону вдасться реалізувати.

«Запрацюють норми про ради ВПО, про вплив таких об'єднань переселенців на ухвалення рішень на регіональному та місцевому рівнях, не вимагатиметься довідка про те, що переселенець отримує пенсію від РФ. На жаль, поки не запрацюють цифрові сервіси, які мали б полегшити людям взаємодію з державними органами, щоб не доводилося особисто приходити й подавати документи. Тобто електронний кабінет ВПО наразі не запрацює».

На думку народного депутата, затримка з ухваленням підзаконних актів може бути пов'язана зі зміною уряду та черговою передачею повноважень щодо переселенців іншому міністерству. Водночас Фролов переконаний, що найближчим часом ці прогалини вдасться усунути.

Шелтер для літніх людей і маломобільних переселенців у Харкові

1 липня 2026 року Верховна Рада ухвалила Закон № 4924-IX «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

12 липня президент **Володимир Зеленський** анонсував відставку прем'єр-міністра **Юлії Свириденко**, а через два дні Верховна Рада **відправила** її уряд у відставку.

Зміна на уряд Сергія Корецького супроводжувалася перерозподілом повноважень у сфері захисту внутрішньо переміщених осіб. Від Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій вони перейшли до **Міністерства у справах громад, територій та внутрішньо переміщених осіб**.

- Станом на червень 2026 року в Україні приблизно **3,9 мільйона** людей залишаються внутрішньо переміщеними, йдеться у **звіті Міжнародної організації з міграції (МОМ)**.
- Лише у січні-червні цього року близько 132 000 людей були змушені виїхати.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Ти українець чи бельгієць? Як українські діти за кордоном ідентифікують себе та чи збираються повертатися

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Закінчується термін дії тимчасового захисту українців у США. Що буде далі?

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Без іспитів і тисяч євро: як українці обмінюють водійські посвідчення у Німеччині

Мар'яна Сич

Журналістка проекту Радіо Свобода «**Ти як?**» – про біженців та внутрішніх переселенців. До цього працювала журналісткою-розслідувачкою, співпрацювала з командами Bihus.Info та «Суспільне Львів». Навчалася на факультеті журналістики ЛНУ імені Івана Франка.

[Політика](#)[Суспільство](#)[Війна](#)[Донбас](#)[Ти як?](#)